

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 453/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, J. M. Geromettu 146/1, Žilina, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžso 49/2015 z 26. januára 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20 Scud 10/2014 z 2. júna 2015 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1048/2017), a sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, J. M. Geromettu 146/1, Žilina, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžso 50/2015 z 26. januára 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20 Scud 21/2014 z 9. júna 2015 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1077/2017), a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDAKOVANÉ] vedenú pod sp. zn. Rvp 1048/2017 a sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vedenú pod sp. zn. Rvp 1077/2017 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1048/2017.

2. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2017 doručená sťažnosť (Rvp 1048/2017) [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, J. M. Geromettu 146/1, Žilina, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžso 49/2015 z 26. januára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 Scud 10/2014 z 2. júna 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Dňa 14. júna 2017 bola ústavnému súdu doručená sťažnosť (Rvp 1077/2017) [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu len „sťažovatelia“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, J. M. Geromettu 146/1, Žilina, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 50/2015 z 26. januára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z 26. januára 2017“, spolu len „napadnuté rozhodnutia“) a rozsudkom krajského súdu

sp. zn. 20 Scud 21/2014 z 9. júna 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu z 9. júna 2015“, spolu len „napadnuté rozhodnutia“).

Zo sťažnosti vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1048/2017 a z príloh k nej priložených vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca (ďalej len „pobočka Sociálnej poisťovne“) vydala 2. októbra 2013 rozhodnutie č. 46104-1/2013-CA (ďalej len „rozhodnutie z 2. októbra 2013“), ktorým rozhodla, že sťažovateľovi v 1. rade nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], od 1. júla 2012 do 31. decembra 2012 v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

Proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne z 2. októbra 2013 podal sťažovateľ v 1. rade odvolanie, ktoré Sociálna poisťovňa – ústredie (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) rozhodnutím č. 15646-3/2014-BA z 28. januára 2014 (ďalej len „rozhodnutie z 28. januára 2014“) zamietla a rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne z 2. októbra 2013 potvrdila ako vecne správne. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bola žaloba sťažovateľa v 1. rade o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 28. januára 2014 zamietnutá v celom rozsahu. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdený ako vecne správny.

Zo sťažnosti vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1077/2017 a z príloh k nej priložených vyplýva, že pobočka Sociálnej poisťovne vydala 2. októbra 2013 rozhodnutie č. 46062-1/2013-CA, ktorým rozhodla, že sťažovateľovi v 2. rade nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], od 1. septembra 2012 v súlade so zákonom o sociálnom poistení.

Proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne č. 46062-1/2013-CA z 2. októbra 2013 podal sťažovateľ v 2. rade odvolanie, ktoré Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 15582-3/2014-BA z 22. januára 2014 (ďalej len „rozhodnutie z 22. januára 2014“) zamietla

a rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne č. 46062-1/2013-CA z 2. októbra 2013 potvrdila ako vecne správne. Napadnutým rozsudkom krajského súdu z 9. júna 2015 bola žaloba sťažovateľa v 2. rade o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 22. januára 2014 zamietnutá v celom rozsahu. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017 bol napadnutý rozsudok krajského súdu z 9. júna 2015 potvrdený ako vecne správny.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy a základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy sťažovatelia argumentujú, že otázka, ako zamestnanci obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], spĺňajú predpoklady na aplikáciu čl. 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“), a teda či sú osobami, ktoré zvyčajne vykonávajú činnosť ako zamestnané osoby a činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby v odlišných členských štátoch, je predmetom hmotnoprávneho posúdenia. Z čl. 16 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa ustanovuje postup vykonávania základného nariadenia (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), podľa sťažovateľov vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby, ktorá má podliehať čl. 13 základného nariadenia. V tejto súvislosti sťažovatelia argumentujú, že ich bydlisko je v Poľskej republike, preto je na určenie uplatniteľnej legislatívy príslušná poľská inštitúcia „ZUS“, ktorá určila, že uplatniteľnou legislatívou je vo veci sťažovateľov slovenská legislatíva.

Z uvedeného dôvodu sťažovatelia namietajú právomoc správnych orgánov konajúcich v ich veci vydať rozhodnutie o „nevzniknutí“ povinného poistenia v súlade s § 178 ods. 1 písm. a) prvým bodom zákona o sociálnom poistení. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia zastávajú názor, že napadnutými rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu z 9. júna 2015 a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017 došlo k porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy a základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, keďže označené súdy nerozhodli v súlade s v tom čase platným a účinným § 250ja ods. 3 prvou vetou Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), keďže „*nie je daná kompetencia správneho orgánu za daného skutkového stavu vôbec rozhodovať o vzniku/nevzniku poistenia sťažovateľa v Slovenskej republike*“.

Sťažovatelia ďalej namietajú, že tak krajský súd, ako ani najvyšší súd sa vôbec nevysporiadali so záznamom č. 34103-2/2013-CA zo 7. marca 2013 o vykonaní kontroly zameranej na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky (ďalej len „záznam“), ktorý bol hlavným podkladom na vydanie rozhodnutí správnych orgánov. Podľa sťažovateľov najvyšší súd zákonným spôsobom nevyhodnotil dôkaz získaný v rámci *„prvostupňového správneho konania vykonaný Sociálnou poisťovňou, pobočka Čadca, a to v rámci kontroly zameranej na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky za obdobie od 01. 03. 2012 do 26. 02. 2013, uskutočnenej u zamestnávateľa sťažovateľa dňa 26. 02. 2013, ktorej výsledkom pri preskúmaní reálneho výkonu činnosti sťažovateľa na území Slovenskej republiky bol záznam v zmysle § 246 ods. 6 Zákona o SP“*.

Podľa sťažovateľov zo záznamu ako podkladového rozhodnutia správneho orgánu nevyplýva, žeby práca sťažovateľov pre ich vtedajšieho zamestnávateľa za kontrolované obdobie vykonávaná nebola, pričom najvyšší súd napriek značnému množstvu dôkazov, *„a to aj nad rámec svojej povinnosti, ktoré predložil sťažovateľ za účelom podpory preukázania reálneho výkonu práce... štvrťročné správy o vykonávaní prác opatrené vizitkami a pečiatkami firiem, nebol zo strany Krajského súdu, resp. Najvyššieho súdu vyvrátený záver o tom, že práca nebola reálne vykonávaná, a to aj napriek tomu, že dôkaz o opaku neposkytli“*.

Sťažovatelia namietajú, že v ich veciach konajúce súdy na nich v rozpore s právnou úpravou preniesli ako na účastníkov konania dôkaznú povinnosť na *«preukazovanie okolností, ktoré sú pre správny orgán dôležité pre meritórne a náležité rozhodnutie vo veci samej. ... je neakceptovateľné a nespravodlivé, aby bol nad rámec „súčinnosti“ povinný v administratívnom konaní čokoľvek preukazovať a dokazovať namiesto orgánu verejnej správy, a už vôbec nie v konaní pred súdom v správnom súdnictve, kde sa rozhoduje zásadne na podklade skutočného stavu veci zisteného v administratívnom konaní.»*

Sťažovatelia na podporu svojej argumentácie poukazujú na závery *„Krajského súdu v Prešove v právne obdobných prípadoch, vyslovené napr. v rozsudku č. k. 5 S 29/2014-32*

zo dňa 18. 02. 2015...“, podľa ktorých dokazovanie, ktoré bolo vykonané správnymi orgánmi, nebolo dostatočné na úplné zistenie skutkového stavu, pričom práve tieto závery bolo potrebné podľa ich názoru použiť aj v posudzovaných veciach.

V neposlednom rade sťažovatelia namietajú nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a napadnutého rozsudku najvyššieho súdu z 26. januára 2017, ktoré neobsahujú ani *„odkaz na príslušnú právnu normu alebo konkrétne ustanovenie právnej normy, z ktorej by bol zrejmý dôvod nevzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti sťažovateľa. ... najvyšší súd sa nevysporiadal so všetkými jeho námietkami v podanom odvolaní.“*

Vzhľadom na to, že tak krajský súd, ako aj najvyšší súd odmietli aplikovať v posudzovaných veciach príslušné ustanovenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, porušili podľa sťažovateľov čl. 7 ods. 2 ústavy.

Vydaním príslušných rozhodnutí správnych orgánov, ako aj napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu došlo podľa sťažovateľov zároveň aj k porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania, keďže obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], zamestnávala viacero zamestnancov – občanov Poľskej republiky, vo vzťahu ku ktorým Sociálna poisťovňa nerozhodla o tom, že nepodliehajú slovenskej legislatíve, a to len *„z dôvodu vydania formulára PD A1 (doklad preukazujúci skutočnosť, že zamestnanec podlieha slovenskej legislatíve) týmto ostaným zamestnancov. Týmto bol vo vzťahu k porovnateľným spolupracovníkom sťažovateľa uplatnený odlišný postup ako vo vzťahu k sťažovateľovi ako občanovi Poľskej republiky, hoci aj u nich nebol podľa Sociálnej poisťovne, ústredie preukázaný reálny výkon práce.“*

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažností na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy, základných práv zaručených v čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho

súdu zruší, veci vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľom prizná úhradu trov konania v sume každému po 312,34 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) alebo Trestného poriadku.

Podľa § 166 ods. 1 CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán. Ak boli také konania pridelené viacerým sudcom toho istého súdu, rozhodne o spojení konaní ten sudca, u ktorého sa začalo konanie skôr.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 166 ods. 1 CSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod spisovými značkami: Rvp 1048/2017 a Rvp 1077/2017 a z neho vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť, ako aj vzhľadom na totožnosť všeobecných súdov, proti ktorým sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd o spojení sťažností na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu z 9. júna 2015

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd

nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému rozsudku krajského súdu z 9. júna 2015 mohli sťažovatelia podať odvolania (čo aj využili), o ktorých bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažností odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vo všeobecnosti sťažovatelia argumentujú, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z 26. januára 2017 sú arbitrárne a nedostatočne odôvodnené. Osobitnými námietkami sťažovatelia namietajú, že

- správne orgány konajúce vo veciach sťažovateľov postupovali pri rozhodovaní o vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti v rozpore s právnymi predpismi,

- najvyšší súd sa nevysporiadal so záznamom ako dôkazom zákonným spôsobom,

- v ich veciach konajúce všeobecné súdy na nich v rozpore s právnou úpravou preniesli ako na účastníkov konania dôkaznú povinnosť a neprimeraným spôsobom ich týmto zaťažili a že

- najvyšší súd odmietol aplikovať v posudzovaných veciach príslušné ustanovenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia.

Pri predbežnom prerokovaní sťažností sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či nie sú zjavne neopodstatnené. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažností vychádzal tiež zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého obsah základného práva na súdnu ochranu

zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy tvorí predovšetkým ústavou garantovaná možnosť každého na reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Vo všeobecnosti ústavný súd poukazuje ďalej na špecifiká, ktorými sa riadi súdny prieskum uskutočňovaný podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (platného a účinného v čase rozhodovania najvyššieho súdu), v zmysle ktorých je úlohou

(správneho) všeobecného súdu pri preskúmvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu posúdiť, či si pre vydanie rozhodnutia príslušný správny orgán zadovážil dostatok skutkových podkladov, zistil vo veci skutočný stav a či konal v súčinnosti s účastníkom konania, a ďalej to, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu boli vydané s prihliadnutím na citované osobitosti správneho súdnictva a či sú zároveň ústavne udržateľné s prihliadnutím na už citovanú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovatelia v prvom rade namietajú postup správnych orgánov konajúcich v ich veciach pri rozhodovaní o uplatniteľnosti slovenskej legislatívy a argumentujú, že vzhľadom na čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby, ktorá má podliehať čl. 13 základného nariadenia. Keďže sťažovatelia mali bydlisko v Poľsku, na určenie uplatniteľnej legislatívy bola podľa ich názoru príslušná poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia „*Zakład Ubezpieczeń Społecznych*“, ktorá určila, že uplatniteľnou legislatívou je slovenská legislatíva. K tomuto sťažovatelia dopĺňajú, že „*keďže Sociálna poisťovňa namietala toto určenie, a došlo z tohto dôvodu k zmene zo strany ZUS v určení, ktoré však nie je právoplatné, nakoľko Sťažovateľ využil prostriedky obrany v Poľsku v zmysle poľských právnych predpisov*“. Na tomto základe sťažovatelia tvrdia, že správne orgány Slovenskej republiky konali v rozpore s právnymi predpismi, ak v ich veciach rozhodli, že im v Slovenskej republike nevzniklo poistenie.

Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd zdôrazňuje, že predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti OSP sú individuálne správne akty vydané právnymi orgánmi, ktorými sa zakladajú, menia alebo rušia subjektívne práva fyzických alebo právnických osôb. V posudzovaných veciach sťažovateľov správne orgány rozhodli o tom, že sťažovateľom nevzniklo verejnoprávne poistenie v Slovenskej republike, pričom však boli aj naďalej súčasťou verejnoprávneho poistenia v Poľskej republike. Z uvedeného dôvodu je sporné, či vôbec došlo ku kráteniu

subjektívnych práv sťažovateľov, ktoré je nevyhnutným materiálnym predpokladom úspechu v konaní o správnej žalobe, keďže im boli zachované v zásade všetky ich práva v rámci sociálneho zabezpečenia, ktoré požívajú v Poľskej republike, a to aj v rozsahu, ktorý pokrýva pracovné činnosti vykonávané na území Slovenskej republiky (pozri čl. 13 ods. 5 základného nariadenia).

Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia je určenie uplatniteľných právnych predpisov predbežné, pričom podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia v prípade existencie neistoty pri určení uplatniteľných právnych predpisov určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Z rozhodnutí Sociálnej poisťovne z 22. januára 2014 vyplýva, že v súvislosti s posúdením uplatniteľnej legislatívy na účely správneho vykonania základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia bola inštitúcia sociálneho zabezpečenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ďalej len „ZUS“) ako inštitúcia v členskom štáte, v ktorom majú sťažovatelia miesto bydliska, oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností, pričom pobočka Sociálnej poisťovne bola povinná rozhodujúce skutočnosti preukázať.

V posudzovaných veciach mal najvyšší súd z obsahu administratívnych spisov za preukázané, že pobočka Sociálnej poisťovne v súlade s čl. 76 ods. 4 základného nariadenia informovala na základe požiadavky ZUS poľskú inštitúciu listom č. 36968-2/2013BA z 25. júla 2013, že v prípade zamestnávateľov, medzi ktorými bol uvedený aj zamestnávateľ sťažovateľov, ide o firmy, ktorých zamestnanci reálne nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky, pričom ZUS oznámené skutočnosti listom č. 992900/502/32/2013 z 10. októbra 2013 akceptovala.

Z uvedených dôvodov ústavný súd zastáva názor, že záver najvyššieho súdu o tom, že pobočka Sociálnej poisťovne postupovala vo veciach sťažovateľov v úzkej súčinnosti so ZUS, a teda aj v súlade s čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, je ústavne akceptovateľný a nevykazuje znaky procesného excesu. Ústavný súd preto nemá dôvod

do napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu svojím rozhodnutím zasahovať, pretože podľa jeho názoru medzi ich obsahom a obsahom základných práv garantovaných čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a obsahom práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by v súvislosti s prvou námietkou po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

K námietke sťažovateľov, podľa ktorej správne orgány nesprávne vyhodnotili záznam ako dôkaz, ústavný súd uvádza, že záznam bol len jedným z dôkazov, na základe ktorých príslušné správne orgány rozhodli a s ktorých postupom a rozhodnutím sa všeobecné súdy stotožnili. Na základe obsahu administratívnych spisov totiž najvyšší súd považoval za preukázané, že pobočka Sociálnej poisťovne na základe kontrolných zistení vyhodnotila, že zamestnávateľ sťažovateľov nespĺňal kritériá ustanovené na určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania, keď v označenom sídle obchodná spoločnosť nemala samostatnú kanceláriu a v čase kontroly sa v sídle spoločnosti nenachádzal žiadny zamestnanec ani konateľ obchodnej spoločnosti. Kontrolami, ktoré pobočka Sociálnej poisťovne vykonala, nemala zároveň za preukázaný reálny výkon činnosti sťažovateľov ako zamestnancov, a to z dôvodu nepredloženia dokladov preukazujúcich skutočný výkon práce zamestnanca na určenom mieste, resp. v určenom dni (vyúčtovanie cestovných nákladov, cestovné príkazy a pod.), pričom predložené doklady ako záznam Inšpektorátu práce Žilina o inšpekcii práce z 15. marca 2013 a zápočtový list nepreukazovali čas a miesto reálneho vykonania prác.

Najvyšší súd v odôvodnení svojich rozhodnutí jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo nemal za preukázané, že k reálnemu výkonu činnosti sťažovateľov ako zamestnancov došlo, pričom zároveň označil dôkazy, ktoré považoval za relevantné, a zvýraznil, aké závery pri aplikácii konkrétnych právnych predpisov z nich vyvodil. Úlohou ústavného súdu nie je vo veci sťažovateľov opätovne vyhodnocovať dôkazy, prípadne prehodnocovať skutkový stav, ako to požadujú sťažovatelia vo svojich sťažnostiach. Z uvedených dôvodov je námietka sťažovateľov založená na tvrdení o nezákonnom „vyhodnotení záznamu“ ako dôkazu podľa názoru ústavného súdu nedôvodná.

Ani námietku neúmerného zaťaženia sťažovateľov dôkaznou povinnosťou zo strany všeobecných súdov nepovažuje ústavný súd za dôvodnú. Najvyšší súd vo veciach sťažovateľov v tejto súvislosti zdôraznil, že samotné vykonávacie nariadenie v čl. 16 ods. 1 a 6 ustanovuje osobe vykonávajúcej činnosť vo viacerých členských štátoch povinnosť poskytnúť príslušnej inštitúcii sociálneho zabezpečenia informácie, teda samotná právna úprava ustanovuje takejto osobe dôkaznú povinnosť svoju činnosť aj preukázať. Keďže v zmysle čl. 13 ods. 3 základného nariadenia bolo základnou otázkou to, či sťažovatelia na území Slovenskej republiky požívajú status zamestnanca, bolo ich povinnosťou predložiť, resp. navrhnúť dôkazy, ktoré by nespochybniteľným spôsobom preukazovali, že na území Slovenska skutočne vykonávali prácu dojednanú v pracovných zmluvách uzavretých so svojim zamestnávateľom. Pokiaľ preto najvyšší súd napadnutými rozhodnutiami „odobril“ postup správnych orgánov (pobočky Sociálnej poisťovne a Sociálnej poisťovne) v súvislosti s dôkaznou povinnosťou sťažovateľov, konal tak v súlade s procesno-právnymi predpismi uplatňovanými vo veciach sťažovateľov. Vzhľadom na uvedené je aj táto námietka sťažovateľov nedôvodná.

Ostatná námietka sťažovateľov je založená na ich tvrdení, že najvyšší súd ako súd odvolací odmietol aplikovať v ich veciach základné nariadenie a vykonávacie nariadenie. Najvyšší súd sa zaoberal aj touto otázkou a v odôvodnení napadnutého rozsudku a napadnutého rozsudku z 26. januára 2017 k tomu uviedol, že pre aplikáciu príslušných ustanovení základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia musí byť splnený základný predpoklad, a síce reálny výkon činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky, pričom: *„... formálne uzatvorenie pracovnej zmluvy medzi zamestnancom a zamestnávateľom ešte nezakladá žalobcovi právo na aplikáciu článku 13 ods. 3 základného nariadenie, pretože uzatvorením pracovnej zmluvy pracovník nenadobúda automaticky status zamestnanca. Vychádzajúc z judikatúry Súdneho dvora EÚ za zamestnanca je potrebné považovať každého, kto vykonáva skutočne konkrétne činnosti, teda ten kto vykonáva skutočnú a efektívnu činnosť. Napokon aj z článku 13 ods. 3 základného nariadenia vyplýva, že výkon práce musí byť reálny.“*

Keďže reálny (skutočný) súbeh dvoch činností (zamestnanie a samostatná zárobková činnosť) v odlišných členských štátoch nebol vo veciach sťažovateľov preukázaný, nemohli byť zároveň splnené ani zákonné predpoklady na aplikáciu základného nariadenia (čl. 13 ods. 3) a v tejto súvislosti ani vykonávacieho nariadenia. Z citovanej časti napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu je zrejmé, že najvyšší súd neodmietol príslušné ustanovenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia aplikovať bezdôvodne, ale pri ich výklade dospel k záveru, že v prípade sťažovateľov nebola naplnená hypotéza príslušných ustanovení (právných noriem), a teda neboli splnené podmienky na ich aplikáciu. Ústavný súd tak dospel k záveru, že ani táto argumentácia sťažovateľov nie je spôsobilá indikovať, že došlo k porušeniu práv sťažovateľov garantovaných čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že najvyšší súd sa vecou sťažovateľov riadne zaoberal, že príslušné právne normy interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, rozviedol, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil, a svoje rozhodnutie tiež zrozumiteľne a preskúmateľným spôsobom odôvodnil. Ústavný súd tak z týchto dôvodov dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutými rozhodnutiami nemohol porušiť základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a ani ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za vhodné uviesť, že nie je pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby oprávnený brat' na zreteľ postup súdov, resp. správnych orgánov v podobných veciach iných fyzických osôb, keďže sa obmedzuje len na preskúmanie ústavnej akceptovateľnosti právnych účinkov rozhodnutia na právnu situáciu fyzickej osoby oprávnenej na podanie sťažnosti, teda tej, o ktorej základné práva v konaní pred ústavným súdom ide. Zároveň ústavný súd nie je ani oprávnený zjednocovať postup alebo rozhodovaciu činnosť správnych alebo súdnych orgánov v obdobných veciach, keďže túto úlohu zákonodarca zveril najvyššiemu súdu, ale vždy posudzuje jednotlivé právne veci s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu.

Vzhľadom na to záver o tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017 nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosti sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnené.

II.4 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 40 napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017

V súlade s čl. 40 ústavy každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

V súlade s čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Z obsahu sťažností možno vyvodit', že sťažovatelia porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy namietajú v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nezistil porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy ani práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv sťažovateľov zaručených čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd aj túto časť sťažností odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.5 K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017

V zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 7 ods. 2 ústavy môže Slovenská republika medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

V súlade s čl. 52 ods. 2 ústavy cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.

Ústavný súd v súvislosti s touto časťou sťažností zdôrazňuje, že čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy majú charakter ústavných princípov, resp. všeobecných interpretačných pravidiel, ktoré sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody. Pretože v posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení žiadneho so sťažovateľom označených základných práv garantovaných ústavou, resp. práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy, a preto sťažnosti sťažovateľov aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2017